

Valeska von Roques

Berlin doğumlu olan Valeska von Roques, Tübingen, Berlin ve Hamburg üniversitelerinde Protestan din bilimi ve çağdaş tarih öğrenimi gördü. Hamburg televizyonunun “Panaroma” yayın kurulunda çalıştı. Mesleğinin yirmi üç yılını Spiegel muhabiri olarak New York, Washington ve Roma’da geçirmiştir. 1995 yılında yazdığı ve İtalya’daki politik değişimi anlatan *Leoparların Saati* kitabıyla üne kavuşan Valeska von Roques, Roma ve Hamburg’da yaşamaktadır.

PAPA'YA KOMPLO

Papa II. Jean Paul suikastının
perde arkası

Valeska von Roques

Almancadan Çeviren:
Ahmet Arpad

Yordam Kitap: 34 • Papa'ya Komplo • Valeska von Roques
ISBN-978-9944-122-04-07 • Çeviri: Ahmet Arpad • Düzeltme: Ali Gündođan
Kapak ve İç Tasarım: Savaş Çekiç • Sayfa Düzeni: Gönül Göner
Birinci Basım: Ocak 2008 • Yayın Yönetmeni: Hayri Erdoğan
© Valeska von Roques, 2001 © Yordam Kitap, 2007

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti.

Nuruosmaniye Caddesi Eser İşhanı No: 23 Kat:1/105 Çađalođlu 34110 İstanbul
T: 0212 528 19 10 F: 0212 528 19 09 W: www.yordamkitap.com
E: info@yordamkitap.com

Baskı: **Ayhan Matbaası**
Yüzyıl Mahallesi Matbaacılar Sitesi
5. Cadde No: 47 Bağcılar-İstanbul
Tel: 0212 629 01 65

güncel

PAPA'YA KOMPLO

Papa II. Jean Paul suikastının
perde arkası

Giriş

Suikast girişiminden iki dakika sonra suçlu yakalanmıştı. 13 Mayıs 1981 günü Papa II. Jean Paul'a iki kurşun sıkılmış olan yirmi üç yaşındaki Mehmet Ali Ağca, aradan birkaç ay geçtikten sonra da ömür boyu hapse mahkûm edilmişti. Aşırı sağcı Türk'ün, 800 milyonluk Katolik dünyasının ruhani liderini niçin öldürmek istediği ne o mahkeme sırasında açıklığa kavuştu, ne de aradan geçen onlarca yılda. Özellikle bu suçu niçin işlemiş olduğu konusunda yıllar boyu yirmi değişik neden ileri süren M. Ali Ağca olayın açıklığa kavuşmamasında en büyük rolü oynamıştır. Bunun için de Papa'ya suikast girişimi 20. yüzyılın çözülemeyen bilmecelerinden biri olarak tarihe geçmiştir.

Suikastın hemen ardından, özellikle Amerikalı yorumcuların, Ağca'nın komünizmin kiralık katili olduğunu kanıtlama çabaları dikkat çekti. Ancak bunların propaganda amaçlı olduğu zamanla ortaya çıktı. Suikast girişiminden hemen sonra Ağca'nın olayın tek suçlusu olarak yaşam boyu hapse mahkûm edilmesinin ardından sözüm ona Bulgar suç ortaklarını ortaya çıkarmak amacıyla açılan büyük dava da 1986 yılında fiyaskoyla sonuçlandı. Daha ilk celsede Ağca kendisinin Hazreti İsa olduğunu söyledi ve İtalyan yargısı ile kesinlikle ortak çalışmayacağını da açıkladı.

Romalı yargıç Rosario Priore de tam 13 yıl boyunca sürdürdüğü soruşturmanın dosyasını 1998'de kapatmıştır. Onun bu uzun sürede oluşturduğu görüşler ve elde ettiği sonuçlardan oluşan düşünceler bu çalışmalarımın çıkış noktasını oluştur-

du. Prusyalı bir Asliye Mahkemesi yargıcını andıran ve mutlaka onun gibi çok itinalı çalışan Rosario Priore'ye çok müteşekkirim. Sadece tüm dosyaları gözden geçirmeme izin verdiği için değil, uzun görüşmelerimizde bana verdiği çok kapsamlı bilgi için de kendisine teşekkür borçluyum. Bu kitaptaki görüşlerimden Priore tabii sorumlu tutulamaz. Sanırım bazı konularda benimle hemfikir değil. Bu nedenle de öne sürdüğüm savlara yapılacak her türlü eleştiri doğrudan doğruya bana yöneltilmelidir. Roma mahkemesinin arşivindeki binlerce ve binlerce sayfayı okumak benim için çok ilginç olmuştur. Belgelerin doksanlı yıllardan sonra bilgisayara geçmiş olması okumamı oldukça kolaylaştırmıştı. Özellikle sayısız adın doğru okunmasını sağlamıştı. Bu tarihi belgeleri incelememi sağlayan Roma mahkemesinin başkanı Dr. Luigi Scotti'ye de teşekkür etmek isterim.

Washington'daki National Security Archive'de yaptığım çalışmalarda ilginç birçok belgeye rastladım. Ayrıca Georgetown University'nin arşivindeki, CIA'dan alınmış sayısız Amerikan belgesi de çok yararlı oldu. Eski Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin gizli servisi Stasi'den kalan dosyalarda da Bulgaristan'ın Batının suçlamalarına nasıl karşı çıkmış olduğu görülmektedir. Gizli Servis şefi Erich Mielke ve elemanlarının bu konuda Bulgaristan'a yardımcı olduğu anlaşılmaktadır. O günlerde iki komünist ülke arasındaki böylesi bir dayanışma olağandı. İnceleyebildiğim Türk belgelerinde daha çok Susurluk olayı ele alınmakta idi. Nasıl gerçekleştiği bir sır kalacak bu otomobil kazasında hayatını yitiren Abdullah Çatlı, Ağca'nın bağlı olduğu aşırı sağcı 'ölüm komandoları'nın şefiydi.

Günümüzde elektronik medya, tarihçiler ve araştırmacılar için kaçınılmaz bir gereç olmuştur. Bu nedenle Papa II. Jean Paul suikastını ANSA haber ajansının (www.dea.ansa.it) elektronik arşivinden saati saatine takip edebildim. Bu konuyla ilgili Amerikan medyasında çıkmış olan konuyla ilgili bütün

haberleri de *Wall Street Journal*'in (www.djinteractive.com) elektronik arşivinden, yüksek bir ödeme karşılığında da olsa, temin etmek mümkün. Avrupa basınındaki tüm Papa suikastı haberlerini DowJones'dan alma olanağı da var.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, San Antonio/Teksa's'da yaşayan Daniel Brandt'ın günümüz tarihi arşivi PIR da (Public Information Research, www.pir.org.) oldukça yararlı ve ilginç. Aranad ad girildiğinde hemen karşınıza çıkan listede konunuzla ilgili tüm dergi, kitap ve gazete, sayfa numaralarıyla veriliyor. İsteğiniz üzerine de size gerekli olan sayfa veya sayfaların fotokopileri San Antonio'dan tarafınıza hemen postalanıyor ve birkaç gün içinde elinize geçiyor. Bir bilgisayar çılgını(!) olan Daniel Brandt'ın geliştirdiği yepyeni grafikler birer elektronik hazine. Günümüz Amerikan ve İngiliz tarihinde sözü geçen kişiler arasındaki bağlantılar bu grafiklerde çok net görülmekte. Araştırmalarım sırasında beni memnun eden bir başka şey de, eskiden telefonla, ya da kapılarına giderek konuşmaya çalıştığım kişilerin artık sorularıma elektronik sohbet veya e-posta aracılığı ile çekinmeden yanıt vermeleri olmuştur.

İstanbul'da yayınlanan *Cumhuriyet* gazetesinin Haber Merkezi Müdürü Hakan Kara'nın yakın desteğini burada belirtmeden geçemeyeceğim. Arşivinde konuyla ilgili bilgilerden yararlanmama hiç çekinmeden izin vermişti. Almanya'da yetişmiş olan Hakan'ın arşivinde Alman belgeleri de bulunmakta. *Sabah* gazetesinin Roma muhabirliğini yapmış olan Yasemin Taşkın da, İstanbul ve Ankara'daki temaslarımda bana yardımcı olduğu gibi, çalışmalarım için çok gerekli olan kitaplardan bazı bölümleri de isteğim üzerine tercüme etti.

Kafamdan geçenleri yazıya dökmeden önce konuştuğum bütün meslektaşlarım ve yakın dostlarım, 20. yüzyılın en büyük cinayet girişimlerinden biri olan bu olayda kimin ne yapmış olduğunu ortaya çıkarmam ve olaya adı karışmış kişileri açıklamam için bana neredeyse baskı yapmıştı. Şüphelerimin

doğruluğunu kanıtlayan ipuçlarını elde etmem hemen hemen üç yılını aldı.

Papa II. Jean Paul'u öldürme girişimi planlarının (CIA'nın doğrudan parmağı olmasa da) Batı dünyasında hazırlanmış olduğu kanısını uyandıran çok belirti var. Suikastı sahne arkasından yönlendirilmiş olduklarından yıllarca şüphelenilen Bulgarlar ve Sovyet gizli servisi KGB'nin ise bu olayla hiç ilgisi yoktur. Papa'yı öldürme girişiminde suçu onlara yüklemek daha baştan bu projenin(!) amaçlarından biriydi.

Ortaya ne sonuç çıkacağından hiç emin olmadığım bu konunun üzerine gitmem için beni desteklemiş ve yüreklendirmiş olan herkese teşekkür etmek istiyorum. Özellikle de inatçı bir sabırla çalışmalarına destek veren New York'taki temsilcim Peter Matson'a.

İstanbul, Washington, Roma, Hamburg ve New York'a yaptığım yolculuklarda dostlarım bana çok yakınlık ve misafirperverlik gösterdi. Özellikle New York'daki Ann ve Paul Sperry'e, Washington'daki Norman Birnbaum'a, Hamburg'daki Christa Naumann ve Gisela Augstein Stelly'e, Altenhof çiftliğindeki Sophie ve Christoph von Bethmann-Hollweg'e özellikle teşekkür etmek isterim. Kızım Karoline de lise bitirme sınavlarından önce, Noel tatili sırasında bütün belgeleri sıraya sokup ciltleterek, kaynak kitapların listelerini çıkararak annesine destek vermiştir.

Burada bütün bu insanlara teşekkür ediyorum.

Birinci Bölüm

Bir Papa'nın sonu

Siyah üniformalı, beyaz eldivenli iki Vatikan görevlisinin ittiği tekerlekli bir platformda duran II. Jean Paul, Sen Piyer Katedrali'nde kayar gibi ilerliyordu. Yaşlı adam önündeki küçük desteğe güçlükle tutunuyordu. Zor da olsa arada sırada sağ kolunu kaldırıp, yanından geçtiği insanları kutsar gibi bir hareket yaptığı fark ediliyordu. Acınacak bir görünümdü bu. Aynı zamanda ürpertici ve hüzün vericiydi. Çok yaşlı, ağır hasta ve vücudu hareket yeteneğini yitirmiş Papa'nın bir tekerlekli sandalyeye oturtulması daha gerçekçi, daha onurlu olurdu.

Kilisesi iki bininci yılını kutlarken, seksen yaşındaki II. Jean Paul'un fiziksel görünümü sonunun yaklaştığını açıkça belli ediyordu. Sinir sistemini tahrip etmiş olan parkinson hastalığı giderek hareketlerini ve düşüncelerini kontrol etmesini güçleştiriyordu. Hastalığın belirtilerini azaltması için verilen ilacın yan etkileri ağırdı. Bu ilaç birçok Parkinson hastasında sadece depresyonlara neden olmaz, arada sırada geçici bilinç kaybı ve zihin karışıklığı da yaratır. Bu nedenle de Papa o ilacı mümkün olduğu kadar az kullanıyordu. Ancak hastalığının ilerlediği, durumunun zavallılaştığı da her geçen gün daha çok belli oluyordu.

II. Jean Paul'un konuşurken ne söylemek istediğini anlamak giderek zorlaşıyordu. Hareketsiz yüz adaleleri ve açılıp kapanmayan gözler Papa'nın şişmiş yüzüne ürpertici bir donukluk veriyordu. Konuşma yeteneğini de hemen hemen yitirmişti. Kontrol

edemediği güçlere yenik düşmüş yaşlı bir insan görünümündeydi. Yeryüzündeki bir milyara yakın Katoliğin ruhani lideri, Katolik kilisesinin bu en güçlü kişisi iktidarsızlığın ve perişanlığın, yaşamını kontrol edememenin ve görevini tek başına yerine getirememenin bütün izlerini taşıyordu. Katoliklerin 20. yüzyıldaki en önemli papasının, karalar giymiş görevliler tarafından yetişkin insan iriliğinde bir bebek örneği Sen Piyer Katedrali'nde arkasından itilerek hareket edebilmesi, agnostisizm (bilinemez-cilik) yandaşlarını bile utandıran bir görünümdü.

Vatikan'daki gruplar arasında güç dağılımını bilenler için katedraldeki bu durum oldukça tuhaf, simgesel bir görünüm idi. Papa'nın üzerinde durduğu tekerlekli platformu iten, daha doğrusu onun gideceği yolu belirleyen görevliler, Vatikan'da yıllardır birbirleri ile rekabet savaşında olan iki uzlaşmaz grubun temsilcileriydi. Sağlığı hızla bozulan Papa uzun süredir onların elinde tutsaktı! Papalık makamında oluşmuş olan bu boşluk, dünyanın ikinci binden üçüncü bin yıla geçmeye hazırladığı dönemde gruplar arasındaki rekabet savaşının iyice su yüzüne çıkmasını engelliyordu. Çünkü yakın gelecekte yeni Papa'yı gizli oyla seçecek meclisin toplanacağı yavaş yavaş tahmin edilmeye başlanmıştı. Meclis üyelerinin her şeyden önce ellerindeki kartları hiç kimseye göstermemesi gerekiyordu.

Gruplar belli kamplara ayrılmıştı. Aşırı gerici, köktendinci ve İkinci Vatikan Ruhaneler Meclisi'nin kararlarını geçersiz kılmak isteyen Opus Dei mensubu kardinaller; locayı andıran, birbirlerine gizli bir tarikatın müritleri gibi bağlı, çoğunluğu İtalyanlardan oluşan Papalık Merkez Dairesi kardinalleri fraksiyonunun üzerine çıkmak istiyordu. Her iki grubun da liberal olduğu söylenemezdi. Polonyalı Papa'nın hüküm sürdüğü dönemde Opus Dei oldukça güçlenmişti. Hata bazılarına göre mücadeleyi kazanmıştı da. O günlerde kimi radikal-tutucu söz, ağızlardan çıkmamış da olsa, sanki Papa tarafından söylenmiş gibi yayılıyordu. Yaşlı adam bu gibi şeylere ancak arada sırada karşı çıkabiliyordu. Kilisenin dünya görüşünün başını çeken

kardinal Ratzinger (şimdiki Papa), Katolikliğin insanları mutlu ve cennetlik yaptığını açıklayınca, Papa müdahale etmiş, bu açıklamayı düzeltmişti. Ancak o günlerde Vatikan'da değişim rüzgarlarının estiğini, ılımlı güçlerin bir "ihtilal" yapmaya hazırlandığını iddia etmek yine de çok yanlış olur.

Çok şeyden elini çeken, giderek izole olan Papa zamanının çoğunu kendisine yakın gördüğü, tekerlekli iskemlede oturan Polonyalı kardinal Andrzej Deskur ve uzun yıllardır sekreterliğini yapan Stanislaw Dziwisz ile geçiriyordu. Yeni yüzyıla girildiğinde Papa günlük görevlerini iyice sınırlamıştı. Çoğu zaman akşam saat altıda yatağa giriyordu.

Papa'nın hastalığının ilerlediğinin ve gücünü yitirmeye başladığının belirtilerini Katolik dünyasının insanları giderek daha sık görmeye başlamıştı. Örneğin 1999'un yılbaşı gecesi Kutsal Kapı'yı çok zor açabilmişti. Aynı yılın kasım ayında da Yeni Delhi'de Gandhi anıtı önünde dengesini kaybettiğinde yere düşmesi güçlkle önlenmişti. Aralıksız yolculuklara gönderilen Papa kısa süre sonra Gürcistan'ı ziyaret etmişti. *Corriere della Sera* gazetesi muhabiri o günlerde Tiflis'ten şu haberi geçmişti: "Papa arka arkaya üç kez titredi. Titreyen sadece elleri değil, bütün vücudu. Tiflis havaalanında Eduard Şevardnaze'nin yanında töreni izlemesi için konmuş olan koltuğa oturmak isterken başlayan titreme bir dakika kadar sürdü. Özel sekreteri hemen yanına sokuldu ve kulağına bir şey fısıldadı. Sonra elini Papa'nın omzuna koyup, kırmızı paltosunu giymesine yardımcı oldu."

Vatikan sözcüsü Joaquín Navarro-Valls her zamanki gibi 'rahatlatıcı' bir açıklama yapmış ve Papa'nın o anda üşüdüğü için paltosunu üzerine almak zorunda kaldığını söylemişti. Polonya'yı sekizinci ziyareti sırasında, 12 Haziran 1999 günü, Karol Wojtyła'nın alnındaki yara bandı dikkatleri çekmişti. Sözcü Navarro-Valls'ın açıklamasına göre Papa'nın ayağı kaymıştı. O sırada yanında bulunan gazeteciler ise kısa bir baygınlık geçirmiş olduğunu söylemişti. Üç gün sonra bir açıklama daha: Yüksek ateş nedeniyle Papa bütün randevularını iptal

etmek zorunda kalmıştı. Ermenistan'a yapması planlanan kısa ziyaretten de vazgeçilmişti.

1978 yılında bu yüce makama geldiğinde, boş zamanlarında dağa tırmanan, kayak yapan ve uzun uzun yüzen Karol Wojtyła'nın bedenen hızla çökmesinin tek nedeni Parkinson hastalığı değildi. Sağlığını yitirmesinin gerçek nedeni daha çok, yaşamı boyunca geçirdiği kazalar ve narkoz verilerek yapılmış olan çeşitli ameliyatlardı. 1996 yılında apandisit ameliyatı olmuştu, bu ameliyattan dört yıl önce vücudundan zararsız bir tümör alınmıştı. 1984 yılında kalça kemiği kırılmıştı. 1981 yılının yazında karnından ameliyat olması gerekmişti. Bundan önce de M. Ali Ağca'nın öldürme girişimi Papa'nın sağlığını çok sarsmıştı. Vatikan'da vurulmasının ardından tekrar sağlığına kavuşması için altı aya yakın hastanede kalmıştı. Kendilerine "Discepoli della Verità" adını vermiş olan ruhban sınıfı mensuplarının 2001'de yayınladığı bir kitapta uzman bir doktor Papa'nın sağlık durumu üzerine şunları söylüyordu: "Hareket organlarında görülen arazlar, yaşamı boyunca geçirdiği beş ameliyat ve bu ameliyatlarda kendisine verilen narkozlar sonucu oluşan değişik patolojik belirtilerdir. Özellikle de 1981 yılında suikast sonucu aniden üç litre kan yitirmesi vücudunu çok sarsmıştır."

II. Jean Paul, 1981 yılının mayıs ayında o uğursuz güne keyifli ve güçlü başlamıştı. Altmışından genç gösteriyordu. Fakat o gün başına gelenler yaşamını ve sağlığını çok değiştirmişti. Türk Ali Ağca'nın sıkıdığı kurşunların neden olduğu yaralanma, Vatikan basın bürosunun sağlık bültenlerinde yaymak istediği iyimser açıklamalardan çok daha ciddiydi.

II. Jean Paul'u altı ay kadar makamından uzaklaştıran suikastın sonuçları sürekli önemsiz gibi gösteriliyordu. Hatta Vatikan ruhban sınıfından rahip Monsignore Marinelli'nin dediği gibi, küçük bir 'av kazası' gibi geçiştirmek istiyorlardı: "Roma kilisesi beş aydan fazla Papa'sızdı. İyileştikten sonra